

Lož ako pracovná metóda?

Ani nie tak veľmi dávno jeden politik v masmédiách prisudzoval inému, že používa lož ako pracovnú metódu. Vtedy ma toto slovné spojenie zaujalo, no netušil som, že raz budem písať svoju reakciu a na mysli budem mať presne toto slovné spojenie, pretože sa krásne hodí na niekoho, tentoraz však nie na politika, ale na novinárov. Príležitosť mi k tomu dali pani Čobejová a páni Hanus a Šebej vo svojich článkoch o waldorfskej pedagogike, waldorfskej škole v Bratislave a o antroposofii, uverejnených v časopise Týždeň, ktorý vyšiel 23.10.2006.

Je asi jedno, keď sa lož vysloví s plným vedomím, alebo ako následok nedôslednosti či nechuti či nezájmu o hľadanie pravdy. V každom prípade takto vyslovená lož utkvieva v mysliach ľudí a spôsobuje, čo spôsobuje. Môže spôsobiť strach, zmätok, nenávisť, môže spôsobiť ale aj chuť s ľžou sa vyrovnáť, vysporiadať.

Prvé, čo mi prišlo na um po prečítaní týchto článkov bolo, že nie je dôvod reagovať voči tým, ktorí napísali svoje články, pretkané neporozumením, nepresnosťami i klamstvami rôznej hĺbky, ale je dôvod reagovať pre tých, ktorí do vecí nevidia a na základe takýchto klamných informácií sa môžu dostať do zmätku či uvažovania, založeného na takýchto nepravdách či polopravdách.

Na úvod mi je ale treba povedať, že som pracovníkom waldorfskej školy v Bratislave a teda sa ma celá táto problematika blízko týka. A tiež som členom Slovenskej antroposofickej spoločnosti, teda vec antroposofie mi je takisto veľmi blízka. To sú teda moje východiská.

Keby som sa ale chcel vysporiadať so všetkými nepravdami, polopravdami a zavádzajúcimi informáciami či ich náznakmi, vyšiel by z toho príliš dlhý článok – a to nie je mojím cieľom. Toto moje zamyslenie zameriam teda hlavne na výraznejšie miesta v uvedených článkoch „Škola bez záruky“ (M.Hanus, E.Čobejová) a „Antropozofia a škola, bludov stodola“ (F.Šebej); miest, kde autori vyslovujú slová a vety, ktoré sa nezhodujú s pravdou a ukazujú tak, že pravda v ich zámeroch nehrá žiadnu vážnu úlohu.

Veľmi zaujímavé je prvé takéto miesto, ktoré vyzerá veľmi nevinne a je akoby „metaforou“. V článku čítame, ako autori hodnotia vzhľad waldorfskej školy v Bratislave: „Žiadne pravé uhly“ a neskôr „Domyslený je tu každý detail“. Kto naozaj videl budovu školy na Vihorlatskej, nemôže ani náznakom povedať, že v nej nie sú žiadne pravé uhly, jedine ak už úplne zabudol, čo ho v škole učili o pravom uhle. A že v škole je ešte veľmi veľa detailov, ktoré nie sú zďaleka domyslené, je zatiaľ buhužiaľ tiež pravda, aj keď sa pracovníci školy o vylepšenie stále trvale snažia. Takže pán Hanus a pani Čobejová tu vyslovujú svoje úvodné „maličké“ klamstvá, ktoré prednaznačujú, že lož môže byť kľudne pracovným nástrojom aj novinárov.

Pri opakovaných čítaniach týchto článkov som sa snažil prísť na to, čo vlastne chcú autori oznámiť svojim čitateľom, hľadal som nejaký dôvod, prečo je táto škola je pre deti jasne nebezpečná. V článkoch je to veľmi ťažko nájsť. Ako vlastne jediný takýto poukaz je tu uvádzaná narážka na špiritizmus, ktorý bol vraj základom, východiskom

ako pre teozofiu, tak i pre antroposofiu Rudolfa Steinera. A v súvislosti s týmto špiritizmom je tu poukazované na to, že ľudia, zaoberajúci sa špiritizmom, skončili veľakrát na psychiatrii.

Kto vidí hlbšie do antroposofie tak, ako ju uviedol do sveta Rudolf Steiner, vie tiež, že táto v žiadnom prípade nevychádza zo špiritizmu, ale z úplne jasného stavu vedomia, ktorý je síce iný, než stav bežného predmetného vedomia, ale jeho charakteristikou je práve to, že „takéto meditatívne duševné zameranie (má) slobodný, plne vedomý ráz, ktorý si je sám v sebe istý, že neexistuje žiaden obsah, ktorý by do duše vžaroval ako nejaká vízia z nevedomia organizmu. Každý druh vízií je úplným protikladom toho, čo tu opisujeme.... Ak by sa tento prechod prežíval vo vzťahu k vlastnému organizmu inak, než priebeh, napríklad, logického záveru, potom by sme mali do činenia nie s tým, čo tu popisujeme, ale s vizionárom.“ (R.Steiner: Utajovanie nadzmyslových poznatkov v minulosti a ich súčasné zverejňovanie, 1917). Rudolf Steiner si dal mnohokrát tú námahu, aby z rôznych hľadísk vysvetlil a objasnil antroposofiu, jej základy a podstatu, a preto kto naozaj chce, môže skúsiť ísť jeho cestou a skúmať, čo je na tom všetkom pravdy. V každom prípade je však posudzovanie antroposofie, jej výsledkov i jej aplikácií nemožné, ak ju človek chce posudzovať bez naozaj blízkeho zoznámenia sa s ňou. Je to podobné, ako keby niekto chcel vyslovovať závery o jadrovej fyzike, kto ju neštudoval a chcel by ju hodnotiť len na základe vedomostí, získaných z dennej tlače.

Čo sa špiritizmu týka, Rudolf Steiner sa ním zaoberal vo svojich prednáškach minimálne v rokoch 1915 i 1917, kde popisuje vznik špiritizmu i jeho neskoršiu diskreditáciu istými organizovanými skupinami ľudí.

Ale samozrejme – je úplne pochopiteľný názor ľudí, ktorí čokoľvek nadzmyslové odmietajú ako raz a navždy dokázaný blud, že nemôže existovať nič takého, ako popisuje antroposofia. Potom sa takémuto novinárovi vidí úplne oprávnené, že mimozmyslové vnímanie = telepatia (F.Šebej). Že to nie je pravda, je mu asi nepochopiteľné a následne i nevysvetliteľné.

Prekvapila ma však veta, že "empirická veda mohla podľa Steinera už iba odhaliť to, čo predtým objavila jeho antropozofia". Je to totiž tvrdenie, ktoré je možné preskúmať – a prísť na to, že Steiner nikdy nič takého netvrdil, naopak, vždy uznával skutočnú prírodnú vedu a jej jedinečnosť, ktorú duchovná veda nemôže nahradiť. Jeho slová, že prírodná veda je vo svojej oblasti predurčená k najkrajším plodom, môžu o tom svedčiť.

Keby autori aspoň zostali pri nepravdách, ktoré sa nedajú vyvrátiť človeku s materialistickým zmysľaním (pretože by musel najskôr vyvinúť aspoň minimálne pochopenie o tom, čo to znamená duchovný svet v zmysle antroposofie). Ale oni bez hanby uvádzajú napríklad vetu, že „nie je žiadnou výnimkou, keď deti nevedia čítať ani v šiestom (ročníku). Čo je v súlade so Steinerom, ktorý odporúčal začať sa učiť čítať až po puberte.“ Samozrejme, že Steiner nič takého nedoporučoval. Ale Hanus a Čobejová nemajú problém na tejto lži založiť ďalší svoje upozornenie, ako je na tomto základe pre deti v (Bratislavskej) waldorfskej škole nebezpečno.

Nuž a ako nazvať informácie, ktoré pán Šebej uvádza o historických epochách: „...Steiner ešte tvrdí, že ľudstvo prešlo niekoľkými vývojovými etapami. Prvou bola

Lemuria, po nej nasledovala Atlantis (totožná s bájou Atlantídou) a teraz žijeme v postatlantskom období, ktoré sa začalo v roku 7227 pred naším letopočtom (presne!). Od tohto času už uplynulo sedem epoch. Teraz vraj žijeme v euroamerickej epoche, ktorá potrvá do roku 2573. A koniec sveta nastane vraj v roku 3995, keď ľudia konečne znovu získajú jasnovidecké schopnosti."

Čo naozaj Steiner tvrdí o tejto problematike si pán Šebej mohol naštudovať v jeho "Tajnej vede", prípadne v cykle prednášok o Jánovej Apokalypse. Ale potom by mu vyšlo niečo podstatne iné, než uvádza. Asi to bude preto, lebo z celého jeho článku cítiť, že on sám sa veci nerozumie a plne sa spolieha na vyjadrenia pánov zo združenia skeptikov „Sysifos“, pánov Heřta a Zlatníka. Prečo si radšej nepreveri svoje informácie? Nuž to je otázka na jeho kredit novinára.

Ale poďme sa ešte pozrieť na iné vyložené klamstvá. Jeho veta: „Zamlčujú však, že všetko, čo v škole s deťmi robia, je aplikáciou Steinerovej antropozofie v pedagogickej praxi.“ Určite sa na túto skutočnosť nepýtal ani v bratislavskej škole, ani u rodičov detí, ktoré ju navštevujú, pretože by sa bol dozvedel, že informácia o antropozofii je jednou z prvých, ktorú rodičia dostávajú.

Nie, že by som tým vypočítal všetky klamstvá v týchto článkoch, to nie. Autori nimi skutočne nešetřili. Či už sa jedná o mamičky, ktoré „na rodičovskom združení vyzývajú slnko“, o deťoch, ktoré po skončení školy zostávajú pracovať v komunite či o zasvätených učiteľoch na základe školenia v Nemecku. A obídeme nateraz i veci, ktoré sú polopravdami, účelovo povytřhavanými vetami, úmyselné formulácie, snažiace sa navodiť celkom určitú negatívnu atmosféru. Nebudem sa venovať ani mantinelizmu v zmýšľaní o reforme školstva.

To, čím chcem nateraz túto reakciu ukončiť, je jedno klamstvo na záver. Klamstvo, ktoré je možné doložiť mnohými prieskumami a dokumentami. Hanus a Čobejová použili výrok „známeho českého vedca“ Jiřího Grygara: „Tie deti, čo tú školu absolvujú, sú potom chudáci, lebo nie sú pripravení do života a v hlave majú zmätok“, akoby to bola čistá a jasná pravda. Ale nie je. Je to podobná hlúposť, ako mnohé iné v týchto článkoch časopisu Týždeň. Je mnoho absolventov waldorfských škôl, ktorí sa až nadpiemerne dobre uplatňujú v živote, odhliadnuc od toho, že deti vychádzajúce z waldorfskej školy sú normálne deti, ako všade, teda lepší i horší, šikovnejší i nešikovnejší. O všetkom tomto je možné (ak by páni novinári chceli) zohnať veľa dokumentov. Napríklad české waldorfské školy pozorne sledujú, ako sa ich žiaci uplatnili v prijímaní na stredné školy (všetkého druhu, nie iba waldorfské). A určite to tak nie je len v susednom Česku. Waldorfské školy sú od svojho vzniku trňom v oku niektorých ľudí a teda museli počas celej svojej existencie neustále čeliť nejakým útokom. A tak nie je div, že sa tento osud týka i školy v Bratislave. Z tohto pohľadu je vcelku dobré, že škola je v experimentálnom overovaní a teda jej pedagogické výsledky sú dobre zdokumentované štátnymi orgánmi. A veru, keby páni novinári chceli, dozvedeli by sa, že vedomostne sa deti z Vihorlatskej nemajú vôbec za čo hanbiť v porovnaní s ostatným Slovenskom.

Všetko, čo sa deje v antropozofii i vo waldorfskom školstve je vec verejná, všetky antropozofické publikácie sú verejné, prednášky či spisy Rudolfa Steinera vychádzajú verejne v rôznych jazykoch, pričom v nemčine sú dostupné všetky.

Antroposofia je pod trvalým drobnohlľadom všetkých jej nepriateľov a neprajníkov. Keby bola vinná, už dávno by ju dokázali zakázať.

Nie, veci sa majú v skutočnosti úplne inak, než sa svojim čitateľom snaží predostrieť časopis Týždeň. Nikdy predtým som ho nečítal, kúpil som si len toto číslo, pretože sa ma hlboko týka obsah, ktorý sa v ňom objavil. Avšak je mojim hlbokým sklamaním, že tak intelektuálny sa tváriaci časopis necháva v sebe tak veľa priestoru článkom, ktoré bez akejkoľvek hanby ukazujú, ako sa lož môže stať účelovou pracovnou metódou.

S úctou

Robert Blaschke

pracovník zabezpečenia denného chodu Súkromnej základnej školy waldorfskej v Bratislave.